

Далі знаходимо : «...*the Nightingale sang to the Oak-tree, and her voice was like water bubbling from a silver jar*». Срібний (білий) – щастя, надія. Справді, Соловей сподівався, що подарує щастя, чи принаймні надію на щастя людині, віддавши своє життя заради цього.

Третій фрагмент твору ми назвали «в домі професора». Наприклад: «*The daughter of the Professor was sitting in the doorway winding blue silk on a reel, and her little dog was lying at her feet*.»

Психологічна характеристика блакитного – «безтурботність» [2 : 137] . Дівчина дійсно безтурботна. Вона нічим не переймається, окрім того, що хотіла б отримати справжні коштовності, а не троянди. Кохання Студента їй не потрібне. Вона навіть не уявляє, яким чином він дістав червону троянду, чим мав пожертвувати Соловей заради квітки. А, втім, навіть, якщо вона б і знала про ті жертви, це її теж не турбувало б.

Таким чином, за результатами дослідження можна зробити висновки: 1) застосування запропонованого нами алгоритму дослідження колористики твору дозволяє проникнути в семантику кольоропозначень, більш глибоко осягнути значення колористики для художньої цінності тексту; 2) кольоропозначення в казці нібито кодують психічні стани (враження, емоції) героїв і через механізми уяви сугестують їх читачеві; 3) запропонований нами алгоритм дослідження семантики кольору казки О. Уайльда «Соловей і Троянда» є прийнятним і ефективним при аналізі колористики й інших його творів.

#### БІБЛІОГРАФІЯ

1. Базима Б. Психология цвета: теория и практика. / Б. Базима. – СПб.: Речь, 2005. – 205с.
2. Драгунский В. Цветовой личностный тест. Практическое пособие. / В. Драгунский. – М.: АСТ, Мн.: Харвест, 2003. – 448 с.
3. Люшер М. Сигналы личности. / М. Люшер. – Воронеж, 1993. – 159 с.
4. Уайльд О. Сказки. / О. Уайльд. – М.: Издательство «Прогресс», 1979. – 211 с.

#### ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

**Олександра Жукова** – кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри лінгводидактики та іноземних мов факультету філології та журналістики Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

*Наукові інтереси:* аналіз та інтерпретація тексту, синтез мистецтв.

УДК 811.112.2'367'42

## СТИЛІСТИЧНА ФУНКЦІЯ ЛАНЦЮЖКІВ ОДНОРІДНИХ ЧЛЕНІВ РЕЧЕННЯ У ПРОЗІ УВЕ ЙОНЗОНА

**Юрій ЗАХАРОВ (Львів, Україна)**

*У статті висвітлено структурні та семантичні аспекти асиндетичних ланцюжків однорідних членів речення у ранніх романах Уве Йонсона, проведено їхню змістову інтерпретацію у контексті поетики автора, вказано на формальну своєрідність та системність цього явища, виявлено його стилістичну функціональність.*

**Ключові слова:** Уве Йонзон, ідіостиль, лінгвостилістика, стилістичний синтаксис, однорідні члени речення, асиндетон, метафорика.

*The article deals with structural and semantic aspects of asyndetic chains of homogeneous sentence members in early novels by Uwe Johnson. In-depth interpretation in the context of author's poetics has been comprehensively conveyed. Formal diversity and consistency of structures has been identified and stylistic functionality has been elicited.*

**Key words:** Uwe Johnson, individual style, linguistics, stylistic syntax, homogeneous sentence members, asyndeton, metaphors.

Лінгвостилістичний розгляд мовних одиниць у рамках художнього макротексту передбачає визначення їхньої композиційної і стилістичної функціональності та мотивованості ідейно-тематичним змістом та наратологічною специфікою творів [1: 90, 113-114; 8: 46; 9: 17-19].

Виявом авторської поетики в макрокомпозиції модерністських романів німецького письменника Уве Йонсона “Здогади про Якоба” [5] (далі ЗЯ) та “Третя книга про Ахіма” [4] (ТКА) є побудова сюжету на засадах неаукторіального способу ведення оповіді при одночасній інтеграції у текст оповідної рефлексії, дискусії умов і труднощів художнього зображення. Часова багатоплановість сюжету романів Йонсона позначена оповідним багатоголоссям та переплетенням хронологічних пластів, причому читачеві потрібно самостійно розпізнавати голоси персонажів та розрізняти оповідні рівні.

У лінгвостилістичному плані у романах Йонсона слід передусім виділити поширеність паратаксисних структур, які втілюють ідею рівноправності, смислової координативності та реалізують авторську поетику на мікроструктурному рівні. До прикладу, А. Ласт розглядає такі

конструкції як “адекватну граматичну форму” предмету зображення: оповідач лише розташовує поруч аспекти дійсності, але не оцінює їх, не субординує частини висловлювання [6: 16].

Паратак西斯ний рисунок творів Йонзона логічно доповнюють асиндетичні та полісиндетичні ланцюжки однорідних членів речення, які становлять яскраву лінгвостилістичну особливість творів У. Йонзона, формуючи характерну рису авторського ідіостилію. Г. Попп розглядає це явище, поряд із паратак西斯ними та постпозиційними структурами, як свідомо використаний автором стилістичний засіб. На думку дослідника, нагромадження чи принаймні подвоєння прикметників або ж прислівників є одним з елементів, що наближують авторський стиль до розмовної мови [7: 134-135]. У творах Йонзона загальна картина зображуваного постає із „паратак西斯но“ розташованих окремих спостережень [7: 132-133].

В. Й. Шварц зазначає, що в йонзонівському оповідному стилі одразу впадає у вічі незвична насиченість тексту прикметниками та прислівниками. Шварц вказує на їхнє переважно попарне використання, хоча трапляються навіть п'ятиланкові ланцюжки. Характерним є й те, що означення та обставини з'являються у дивних та незвичних формулюваннях [10: 45-46]. Також А. Ласт звертає увагу на “високу щільність” прикметників та прислівників, що, на думку дослідника, є результатом прагнення письменника створити якомога точнішу, інтенсивнішу картину реальності. Ласт підкреслює, що Йонзон, комбінуючи прикметники, створює й нові слова, що загалом суттєво підвищує образність висловлювання [6: 15-16, 21].

Досить докладно зазначену стилістичну своєрідність Йонзона розглядає Г. Штегер [11: 48-49]. Дослідник робить висновок, що однорідні ланцюжки у творах Йонзона своєю формою символізують частковість, суб'єктивність зображеного вирізу дійсності. На відміну від моносиндетона, в якому сполучник *und* перед останньою ланкою ланцюжка сигналізує про закінчення синтаксичної структури та підсумовує опис, ані асиндетон, ані полісиндетон не утворюють семантично та інтонаційно завершеної одиниці, імплікуючи тим самим ідею нескінченності можливих характеристик.

Попри влучність спостережень та переконливість висновків попередніх досліджень стилістичне явище ланцюжків однорідних членів речення у ранніх романах У. Йонзона потребує більш поглибленого та диференційованого аналізу. Відтак завданням нашої статті є висвітлення деяких закономірностей структури та семантики зазначеного явища стилістичного синтаксису. Нашу увагу ми зосередимо на асиндетичних перерахуваннях. Семантико-стилістична інтерпретація понад 50 репрезентативних прикладів з текстів романів дає змогу виділити різновиди таких конструкцій, визначити їхню функціональність як засобу характеристики об'єкта художнього зображення.

Свого роду ядро проблематики добору мовних засобів для відображення дійсності містить наступний уривок, в якому філолог-англійст Йонас Блах, персонаж роману ЗЯ, критично оцінює власні спроби передати своє враження про залізничника Якоба. Йонас усвідомлює, що підібрані ним означення можуть стосуватися й інших людей, а отже, вони не характеризують Якоба в його неповторній сутності (у наведених нижче прикладах курсивом, відповідно до графіки оригіналу, подано внутрішні монологи персонажів роману ЗЯ; репліки учасників діалогів у ЗЯ починаються з тире; також збережено особливості авторської орфографії та пунктуації, для якої зокрема характерне відхилення від нормативного вживання ком [3]):

(1) *Es war so dass sein Aussehen sofort in mir unverwischbar sich abspiegelte, und wenn ich heute sage denke „er war **gross und breit und kräftig**, damals sah er ein bisschen **schwermütig (nicht betrübt)** aus für den Betrachter“; so ist er verwechselbar mit jedem der ihm nur ähnlich wäre <...> und weil ich einen Namen gesucht hatte, nannte ich ihn „**wie eine Katze so unbedenklich**“ wissend dass es falsch war, und „**hochmütig misstrauisch zärtlich**“ treffen ja nur mit einem ganz entlegenen Teil von Bedeutung zu* [5: 74-75].

Подібний пошук влучного слова зустрічаємо і в ТКА: у поданій нижче цитаті героїня роману Карін коректує свої думки про Ахіма спочатку за допомогою інтонації (на що вказують дужки), а потім шляхом заперечення:

(2) *Vielleicht ist es mir wirklich angekommen **auf seinen steilgeschorenen Kopf (auf den Anblick)** und weniger auf zuverlässige Auskünfte gegeben **mit vertrauter nein verbündeter Stimme*** [4: 270].

Авторський метод описувати людей, предмети та дії в сукупності їхніх властивостей та оцінок засвідчує також наступний приклад:

(3) *Seit zwei Jahren war er angesehen in den Korridoren und Unterrichtsräumen als **der begabte zuverlässige hilfsbereite** Assistent des Chefs <...> war er persönlich gehalten für **verschwiegen abgefeimt eigensinnig**, „in Wirklichkeit ein **Bonvivant**“, einige und auch die Sekretärin neben ihm im Vorzimmer sagten: **hochmütig im Stillen*** [5: 106].

Цитата містить оцінки, дані персонажеві роману ЗЯ Йонасу його колегами: для одних Йонас – передусім обдарований, надійний, готовий прийти на допомогу, інші помічають у ньому такі риси як мовчазність, пронозливість, норовистість, зарозумілість тощо. Поряд з цим різнобічним

спектром думок можливі й інші характеристики, на що вказує асиндетичний тип зв'язку. Суб'єктивні судження про Йонаса – це лише припущення, здогади про його особу, яка насправді є набагато багатограннішою, аніж це відображено в перелічених якостях (так, думку про зарозумілість Йонаса скоректовано на с. 228 роману). Цей приклад ілюструє своєрідну квінтесенцію йонзонівської “поетики припущень”, вкладену в репліки персонажів Рольфа та Гезіні: “ніхто не складається з думок, які побутують про нього” [5: 241, 287].

Нижче наведено синтаксично подібні групи прикладів, у яких синонімічні пари відображають прагнення мовця якомога точніше сформулювати думку, охопити, охарактеризувати предмет, дію чи явище (невипадково ці приклади здебільшого передають мовлення персонажів). Загалом, підібрані цитати унаочнюють авторський підхід ретельного пошуку відповідного, влучного виразу, причому відсутність ком у асиндетонах підкреслює безперервну процесуальність цього пошуку.

➤ Присудки, предикативи, обставини, виражені дієсловами та дієприкметниками:

(4) *Er dachte bedachte ja etwas, heute weiss ich was es war* [5: 75];

(5) Nun die Philologie die Philologie **enträtselt erschliesst** in den frühen Handschriften die inzwischen vergessenen Wörter durch deutlichere Zitate aus anderen erhaltenen schriftlichen Aufzeichnungen [5: 101];

(6) <...> *dies lustige Befremden sei es, wenn man die Worte in regierungstreue und aufständische Truppen unterteile unterscheide* [5: 178];

(7) Und Gesine mochte allenfalls die Vorsicht des Blicks und den Spott er Redeweise und die Verschwiegenheit an sich haben, die sie von ihm **gelernt hatte: erlernt hatte** [5: 182];

(8) Hier handelte es sich um feste dauerhafte Dinge, Wagen, Zugmaschinen, Apparate; die Bewegung aller war **sich ergänzend sich entsprechend** zusammengeflochten und gebündelt in einer einzigen überhöhten Übersicht [5: 244];

(9) – <...> aber Sie verliessen es ohne es **überwunden widerlegt** zu haben [5: 262];

(10) <...> und vollends fühlte er sich **aufgenommen aufgehoben**, wenn der Professor sich an ihn wandte [5: 269];

(11) <...> die überanstrengt deutliche Stimme errichtete das kunstvolle Geflecht der **erinnerten wiederherstellten** Vergangenheit [5: 270];

(13) – dann hoffen Sie dass er versucht hat mit ihnen **zu reden (sie zu überreden)** [5: 282];

(14) Dann glaubte ich redlich ich könnte nicht leben ohne eine beliebige Person täglich **zu sehen zu erkennen** [4: 270].

➤ Підмети, додатки, обставини місця, виражені іменниками:

(15) <...> der Einblick erlernte geduldig die Geschäfte und Bewegungen Jakobs in der Stadt, und nicht eigennützig war die Beachtung, die <...> **seinen Leumund seinen Lebenswandel** in Erfahrung zu bringen suchte [5: 28];

(16) <...> und **die Bediensteten die Lohndiener** legten ihr Benehmen vertauschbar an und übersehbar [5: 28];

(17) <...> *als über die Treppe eines Hauses <...> eine Dame kam auf den Torweg an die Tür im Zaun, eine Dame ein Mädchenkind* [5: 109];

(18) *Das wär ja als ob meine Tochter sich nicht ekelte vor meiner Hand krüppeligen verdorbenen Hand* [5: 128];

(19) Die unendliche Leere der Müdigkeit und des Überdrusses, die nichts mehr aufbringen kann aus sich selbst und von **fremden Lauten Wirklichkeiten** leben muss, sie annimmt unbeschener Massen [5: 253];

(20) *Ich <...> würde sie wiedererkennen <...> an der Entlegenheit Unerreichbarkeit ihres schweigenden Zurückgelehntseins zwischen Leuten* [5: 254-255];

(21) **In dieser sauberen Ferne dieser aufgeräumten Fremde** wie sonntäglich allein und nicht sicher [4: 209].

➤ Означення, обставини, предикативи, виражені прикметниками, частково дієприкметниками, прислівниками:

(22) <...> indes die siebzehn Stimmen von Jüngern der Wissenschaft **wirr durcheinander** hinter ihm her schallten [5: 106];

(23) *Mein Bein liegt auf dem Fensterbrett als gehöre es nicht zu mir steif krampf* [5: 126];

(24) *Ich hätte es früher: rechtzeitig* bemerken sollen [5: 180];

(25) <...> *die klugen ausgeklügelten Lustigkeiten* [5: 199];

(26) <...> ein **vorläufiges befristetes** Zuhause [5: 276];

(27) <...> *er stand vor den Ladentischen und wählte sehr gründlich sorgfältig* aus [5: 277];

(28) Wie also der Meister sich wünsche <...> daß Achim einmal so gründlich von außen und ohne voreilige Gefühle erzählt werde wie da, kurz, gut, er denke da an **ein rundes: ein ganzes** Buch [4: 54];

(29) <...> der magere Junge mit dem **scheuen erschrockenen** Gesicht [4: 151];

(30) Seine Stimme wurde **leiser fast tonlos** [4: 186].

Загалом, асиндетони виступають вагомим ритмізуючим чинником прози У. Йонзона, надаючи їй самобутніх інтонації та звучання. Не менш важливою функцією цих синтактико-стилістичних фігур є надання висловлюванню емоційності, експресивності, інтенсивності. Так, наступний приклад цікавий, по-перше, формою (повтор префікса *be-* підсилює ритмічність номінальної фрази), а по-друге, ланцюжок складається з означень, розташованих у порядку зростання їхньої семантичної інтенсивності та емоційності (явище градації):

(31) <...> *eine bekannte benannte bewusste bewältigte Alltäglichkeit* [5: 112].

Також у наступних цитатах скупчення однорідних членів речення, а саме предикативів у (32), (34), (35), додатків у (33), надають вислову емоційності:

(32) – <...> er war **ohne Arbeit ohne Aussichten ausgeschlossen nichts als er selbst: ein junger Mann ohne Bewandnisse** [5: 240];

(33) – Er konnte **eine Nachricht einen Befehl eine Empfehlung** für Jakob haben (oder für sie) [5: 240];

(34) *Ich war in der Eile quer über meine Beine auf der Couch vorwärtsgekrochen zum Telefon <...> ich war nichts weiter als **Hand Mund Kopf am Telefon*** [5: 262-263];

(35) – Ich blieb stehen in der Nähe und hörte mir an wie Jakob einem netten jungen Mann (er war **nicht eingebildet nicht wohlhabend nicht anmaßend** <...>) wie Jakob ihm zu erklären versuchte [5: 282].

Виразне стилістичне забарвлення виявляє також наступний наповнений синтаксичними еліпсами уривок, узятий із внутрішнього монологу Рольфа, причому відсутність ком спонукає читача до самостійного синтактико-смислового структурування речення:

(36) *Das Gesicht sehr achtzehnjährig Haarfarbe dunkel vielleicht nicht ganz schwarz straff rückwärts die Haut fest sonnenbraun über den starken Backenknochen gleichmütig ernsthaft querköpfig blickende Augen, Augenfarbe: grau* [5: 14].

У будь-якому художньому творі особливу роль відіграють епітети, надаючи мові твору інтенсивної образності та поетичності, характеризуючи об'єкт взаємодоповнюючими ознаками [2: 10]. Це твердження, звісно, стосується і творів У. Йонзона. Підкреслимо, однак, що скупчення прикметникових означень є характерними передусім для роману ЗЯ. Поряд із простими логічними епітетами типу *breites geräumiges Fenster, kalte abgestandene Luft* у Йонзона дуже часто зустрічаються докладні характеристики на зразок триланкових атрибутивних конструкцій *saubere gebügelte vornehme Uniform, verschwitztes russiges öliges Päckchen*. Раз-у-раз автор утворює оказіональні складені лексеми, часто з метафоричним значенням: *schmalhohe stumpfbogige Fenster, wehrtrutziges nebelgraues Gebäudekarree, regenbestäubte umwindete Menschen, erkältete orgeldurchtönte Wand; Hände wie zwei kluge erfahrene träge Wesen*:

(37) An dem **breiten geräumigen** Fenster sassen zwei Männer, der eine in der **sauberen gebügelten vornehmen** Uniform mit den drei Sternen auf den silbern beflochtenen Achselklappen, der andere in dem **verschwitzten russigen öligen** Päckchen des Lokomotivführers [5: 61];

(38) <...> seine Hände auf den Armstützen lagen ruhig und locker wie zwei **kluge erfahrene träge** Wesen für sich allein [5: 99];

(39) Die drei **schmalhohen stumpfbogigen** Fenster sahen in den Innenhof des **wehrtrutzigen nebelgrauen** Gebäudekarrees, schal und fahl kam das Oktoberlicht in die **kalte abgestandene** Luft des würfelförmigen Raumes [5: 104];

(40) <...> reglos hielt er seinen **kühlen zweiflerischen** Kopf an der **erkälteten orgeldurchtönten** Wand [5: 104];

(41) [Blach] *stand angehalten zwischen den **reglosen regenbestäubten umwindeten Menschen*** [5: 114].

Для відображення властивостей, ознак, рис об'єкту письменник майстерно застосовує різноманітні лексичні засоби, які дозволяють унаочнити, індивідуалізувати, емоційно оцінити особливі сторони особи, предмету чи явища. Неочікувані, часто метафорично та персоніфіковано вжиті прикметники та дієприкметники вражають образністю, влучністю та змістовністю. Небуденними та несподіваними є, наприклад, словосполучення “засмучений” вечір, “втомлені від недосипання” вранішні години, “самочинний” біг часу, “глибоке” дихання дощу, “важкий” смак; автор малює картину сірої обстановки готельної кімнати, характеризує звучання гімну як “розвіяне розтерте охрипле від осені”, наділяє субстантивовану дієслівну групу “повернення додому” атрибутами “розчароване поранене потаємне” тощо: *bekümmert er einsamer Abend* [5: 19], *fahle übernächtlige Morgenzeiten* [5: 28], *kühler tiefer Atem stillen Regens* [5: 28], *unaufhaltsamer selbstwilliger Ablauf der Zeit* [5: 65], *öligem herben schweren Geschmack des Getränks* [5: 177] *billige vermietbare verwechselbare Umgebung eines Hotelzimmers* [5: 151], *verwehte verwischte herbstheisere Nationalhymne* [5: 224], *vernünftiges verantwortbares praktisches Leben* [5: 242], *schnelle kräftige gewandte Bewegungen des Rangierers* [5: 255], *enttäuschtes verwundetes heimliches Nachhausegehen* [5: 263].

Отже, ланцюжки однорідних членів речення як явище стилістичного синтаксису відіграють у мікроструктурі творів У. Йонзона неабияку роль. Відкритість їхньої форми символізує некатегоричність суджень та демонструє процес "пошуку правди" через підбір влучного виразу для наочної та образної характеристики об'єкту. Іншими лінгвостилістичними функціями цих структур є мовне очуднення та створення ефекту динаміки, емоційності, емпатичності. Ці фігури, завдяки своїй семантичній глибині та стилістичній багатогранності, дають багатий матеріал для інтерпретації їхньої метафорики і образності. При цьому, дуже часто фігури безсполучниковості та багатосполучниковості виступають каркасом розлогих синтаксичних структур, ритмічний рисунок яких перебуває в контексті паратаксісного ладу мови творів У. Йонзона. Поєднання синтаксичних та семантичних аспектів є перспективним підходом при розгляді стилістики прози У. Йонзона.

#### БІБЛІОГРАФІЯ

1. Болотнова Н. С. Коммуникативная стилистика текста : словарь-тезаурус / Н.С. Болотнова. – М. : Флинта : Наука, 2009. – 384 с.
2. Ветвінська Т. Л. Однорідні члени речення як стилістичний засіб в епічній розповіді (на матеріалі англійської мови) / Т. Л. Ветвінська // Вісник Київського університету. Серія іноземної філології. – К. : Вид-во Київського ун-ту, 1970. – № 4. – С. 9 – 14.
3. Захаров Ю. М. Пунктуаційна своєрідність тексту романів Уве Йонзона як вияв "поетики припущень" / Ю. М. Захаров // Гуманітарний вісник : Всеукр. зб. наук. пр. Серія "Іноземна філологія". – Черкаси : ЧДТУ, 2007. – Число 11, т. 2. – С. 353 – 359.
4. Johnson U. Das dritte Buch über Achim / Uwe Johnson. – Frankfurt a. M. : Suhrkamp, 1992. – 301 S.
5. Johnson U. Mutmassungen über Jakob / Uwe Johnson. – Frankfurt a. M. : Suhrkamp, 1992. – 307 S.
6. Last A. Von „Ingrid Babendererde“ zu „Jahrestage“. Ein stilistischer Streifzug durch Uwe Johnsons Romane / Andreas Last // Internationales Uwe- Johnson-Forum. Beiträge zum Werkverständnis und Materialien zur Rezeptionsgeschichte : [Hrsg. von C. Gansel, B. Neumann, N. Riedel]. – Frankfurt a. M. [u. a.] : Lang, 1996. – Bd. 4. – S. 13 – 67.
7. Popp H. Lektürehilfen Uwe Johnson, „Mutmassungen über Jakob“ / Hansjürgen Popp. – Stuttgart : Klett, 1988. – 148 S.
8. Riesel E. Deutsche Stilistik / Elise Riesel, Eugenia Schendels. – Moskau : Verlag Hochschule, 1975. – 316 S.
9. Riesel E. Theorie und Praxis der linguostilistischen Textinterpretation / E. Riesel. – Moskau : Verlag Hochschule, 1974. – 184 S.
10. Schwarz W. J. Der Erzähler Uwe Johnson / Wilhelm Johannes Schwarz. – Bern [u. a.] : Francke, 1970. – 107 S.
11. Steger H. Rebellion und Tradition in der Sprache von Uwe Johnsons „Mutmaßungen über Jakob“ / Hugo Steger // Zwischen Sprache und Literatur. Drei Reden : [Hugo Steger]. – Göttingen : Sachse & Pohl, 1967. – S. 43 – 69.

#### ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

**Юрій Захаров** – кандидат філологічних наук, асистент кафедри німецької філології Львівського національного університету імені Івана Франка.

*Наукові інтереси:* лінгвістика тексту, стилістика тексту, історичне мовознавство, фонологія.

УДК 811.111'42

## СЕМАНТИКА ПСИХОНАРАТИВУ В КОНТЕКСТІ СЮЖЕТОТВОРЕННЯ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНІВ ДЖ. М. КУТЗЕЕ)

**Наталія ІЗОТОВА (Київ, Україна)**

*У статті описуються способи та форми втілення психонаративу в романах відомого південноафриканського письменника Дж. М. Кутзее. Психонаратив розглядається в роботі з двох позицій: як наративна техніка, спрямована на зображення внутрішнього світу персонажа, його психологічного та емоційного стану; і як вербальне представлення ситуацій та подій, що розкривають внутрішній світ героя роману.*

**Ключові слова:** ідіостиль, ідіожанр, психонаратив, психологізм, сюжет, точка зору, лист, щоденник.

*The article focuses on the ways and forms of psychonarrative in J. M. Coetzee's fiction. Psychonarrative is viewed from two perspectives: as a narrative technique aimed at the depiction of the personage's inner world, his/her psychological and emotional state; and as a verbal representation of situations and events which reveal the personage's inner world.*

**Key words:** idiostyle, idiogenre, psychonarrative, psychologism, plot, point of view, letter, diary.

Розуміння наративу як засобу організації, осмислення та упорядкування особистого досвіду, який ніби "упаковую" [7: 208] життєвий шлях людини в певному соціокультурному контексті, дозволяє не лише простежити процеси осягнення та інтерпретації людиною дійсності крізь призму конкретних соціокультурних кодів, але й зазирнути у світ її внутрішніх переживань, емоцій, почуттів. І тут наратив з'являється у якості інтерпретаційної рамки [9: 26–27], що накладається людиною на осмислювальну нею реальність.